

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permiseunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

SECȚIA A TREIA

CAUZA SOARE ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 72439/01)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

16 iunie 2009

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Soare împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, *președinte*, Elisabet Fura-Sandström, Corneliu Bîrsan, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, Ann Power, *judcători*, și Stanley Naismith, *grefier adjunct de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 26 mai 2009,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 72439/01 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Ion Soare („reclamantul”), a sesizat Curtea la 28 februarie 2001 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Reclamantul, care a beneficiat de asistență judiciară, este reprezentat de Cristina Trelea, avocată în București. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. La 9 martie 2006, președintele secției a treia a decis să comunice Guvernului capetele de cerere întemeiate pe durata procedurii și pe absența recursului în acest sens, precum și capetele de cerere întemeiate pe înscrierea în cazierul judiciar a mențiunilor provizorii privind urmărirea penală împotriva reclamantului. În conformitate cu art. 29 § 3 din Convenție, acesta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul vor fi examinate împreună de către Curte.

ÎN FAPT

CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

4. Reclamantul s-a născut în 1952 și locuiește în București. Fost ofițer de informații în cadrul Serviciului de Informații Externe, pensionat din 1992, reclamantul a înființat, în același an, propria întreprindere și a cumpărat o fermă. Pentru renovarea acestei ferme, reclamantul a contractat mai multe împrumuturi la banca C.B.

5. În 1995, vânzătorul a introdus o acțiune în anularea contractului de vânzare-cumpărare a fermei, pe motiv că aceasta nu făcea parte din patrimoniul său la momentul vânzării. Această acțiune a fost respinsă, la 21 aprilie 1999, de către Judecătoria Giurgiu.

6. La 10 ianuarie 1997, banca C.B. a depus o plângere împotriva reclamantului și a lui C.T. pentru înșelăciune și uz de fals. Aceasta a acuzat reclamantul că a utilizat documente false în vederea obținerii împrumutului necesar pentru renovarea fermei sale.

7. La 4 februarie 1997, reclamantul a fost audiat de Poliția Giurgiu cu privire la săvârșirea infracțiunii de înșelăciune și a fost reținut pentru douăzeci și patru de ore. Reclamantul a solicitat în zadar prezența avocatul său.

8. La 5 februarie 1997, a început cercetarea penală. În aceeași seară, la ora 22, reclamantul a fost eliberat.

9. La 27 februarie 1997, un reprezentant al Poliției Giurgiu l-a chemat pe reclamant, prin telefon, la sediul poliției. Reclamantul s-a prezentat voluntar în jurul prânzului și a fost condus în fața procurorului de la Parchetul de pe lângă Judecătoria Giurgiu care a emis un mandat de arestare pentru treizeci de zile, pe motiv că reclamantul era urmărit penal pentru instigare la săvârșirea infracțiunii de fals intelectual.

10. La 18 martie 1997, dosarul a fost transferat la Parchetul de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial București, ținând seama de faptul că reclamantul era un fost ofițer.

11. La 21 martie 1997, Inspectoratul General al Poliției, responsabil cu cazierul judiciar, a înregistrat cu titlu provizoriu, în cazierul reclamantului, mențiuni privind arestările acestuia din 4 - 5 februarie 1997 și din 27 februarie 1997, precum și punerea sa sub urmărire penală.

12. Reclamantul a fost eliberat la 28 martie 1997, iar șeful serviciului judiciar al Parchetului de pe lângă Judecătoria Giurgiu și procurorul militar i-au cerut să nu „facă valuri” după punerea sa în libertate.

13. La 4 septembrie 1997, reclamantul a fost audiat de către un procuror de la parchetul militar.

A fost audiat din nou de către procurorul militar la 7 octombrie 1998, dată la care acesta i-a prezentat, de asemenea, materialul de urmărire penală.

14. La 9 februarie 1999, reclamantul a fost din nou audiat la parchetul militar. Cu această ocazie, procurorul l-a informat verbal că dosarul penal îndreptat împotriva sa era, de fapt, un dosar de natură civilă cu privire la validitatea contractului de vânzare-cumpărare a fermei.

15. Între 1997 și 2000, procurorul a audiat de mai multe ori martori și alți învinuiți.

16. La 27 aprilie 2001, la cererea reclamantului, Inspectoratul General de Poliție i-a eliberat un extras de cazier judiciar. Acest extras conținea, cu titlu provizoriu, mențiuni privind arestările sale din 4 - 5 februarie 1997 și din 27 februarie - 28 martie 1997, precum și punerea sa sub urmărire penală pentru înșelăciune și instigare la săvârșirea infracțiunii de fals intelectual.

17. La 17 mai 2001, reclamantul a solicitat Parchetului Militar București informații cu privire la soluția adoptată în procedura penală îndreptată împotriva sa, invocând lipsa oricărei evoluții a dosarului în ultimii trei ani. Acesta a fost informat verbal că numele său nu era menționat în arhivele parchetului.

18. La 12 iunie 2001, reclamantul a solicitat din nou parchetului, prin scrisoare recomandată, informații cu privire la decizia adoptată în procedura îndreptată împotriva sa. Nu a primit niciun răspuns.

19. La 9 mai 2003, parchetul militar a constatat că a intervenit prescripția răspunderii penale a reclamantului și a celorlalți învinuiți și, prin urmare, a pus capăt urmăririi penale îndreptate împotriva acestora. Decizia parchetului a fost comunicată Inspectoratului General de Poliție, care a radiat toate mențiunile din cazierul reclamantului.

20. La 29 octombrie 2003, parchetul militar l-a informat pe reclamant cu privire la decizia de încetare a urmăririi penale pronunțată la 9 mai 2003. Reclamantul nu a primit o copie a acestei decizii.

21. La 13 noiembrie 2003, reclamantul a făcut plângere la parchetul militar împotriva deciziei de încetare a urmăririi penale pronunțată la 9 mai 2003. Cu toate acestea, el și-a retras plângerea la 29 ianuarie 2004.

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 6 § 1 DIN CONVENȚIE

22. Reclamantul pretinde că durata urmăririi penale îndreptate împotriva sa a încălcat principiul „termenului rezonabil”, astfel cum este prevăzut de art. 6 § 1 din Convenție, ținând seama, de asemenea, de faptul că instanțele nu au avut posibilitatea de a se pronunța cu privire la temeinicia acuzațiilor îndreptate împotriva sa. Art. 6 § 1 prevede:

„Orice persoană are dreptul la judecarea [...] într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță [...], care va hotări [...] asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.”

A. Cu privire la admisibilitate

23. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. În plus, Curtea constată că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate.

B. Cu privire la fond

24. Guvernul consideră că procedura a început la 4 februarie 1997, cu arestarea reclamantului, și s-a încheiat la 9 mai 2003, cu ordonanța de încetare a urmăririi penale pronunțată de procurorul militar. În opinia Guvernului, cauza este una foarte complexă, având în vedere faptele imputate și procedura care trebuie urmată, precum și numărul mare de persoane acuzate și de martori audiați de parchet, ceea ce justifică durata procedurii. În cele din urmă, acesta subliniază că, datorită transferului dosarului la procurorul militar, învinuiții și martorii au trebuit să fie audiați a doua oară de către organele de urmărire penală.

25. Reclamantul subliniază că ancheta s-a „lungit” și că niciun act relevant nu a fost efectuat din 1999 până la 9 mai 2003. Reclamantul susține că încetineala procedurii nu se justifică prin complexitatea cauzei.

26. Curtea constată că perioada care trebuie luată în considerare a început la 4 februarie 1997 și s-a încheiat la 29 octombrie 2003, dată la care reclamantul a fost informat oficial cu privire la decizia pronunțată împotriva sa. Prin urmare, procedura a durat mai mult de șase ani și opt luni în fața organelor de urmărire penală.

27. Curtea reamintește că caracterul rezonabil al duratei unei proceduri se analizează în funcție de circumstanțele cauzei și având în vedere criteriile consacrate de jurisprudența Curții, în special complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și cel al autorităților competente [a se vedea, printre multe altele, *Pélissier și Sassi împotriva Franței* (GC), nr. 25444/94, pct. 67, CEDO 1999-II].

28. Curtea s-a pronunțat de mai multe ori în cauze ce au ridicat probleme similare celor din prezenta speță și a constatat încălcarea art. 6 § 1 din Convenție (a se vedea *Pélissier și Sassi*, citată anterior, și *Stoianova și Nedelcu împotriva României*, nr. 77517/01 și 77722/01, pct. 26, CEDO 2005-VIII).

29. După ce a examinat toate elementele prezentate, Curtea consideră că Guvernul nu a prezentat niciun fapt și niciun argument care să poată conduce la o concluzie diferită în prezenta speță. Ținând seama de jurisprudența sa în domeniu, Curtea consideră că, în speță, durata procedurii în litigiu este excesivă și nu răspunde cerinței „termenului rezonabil”.

Prin urmare, a fost încălcat art. 6 § 1.

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 13 DIN CONVENȚIE

30. Reclamantul se plânde, de asemenea, de faptul că în România nu există nicio jurisdicție căreia să i se poată adresa pentru a denunța durata excesivă a procedurii. Acesta invocă art. 13 din Convenție, formulat după cum urmează:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de [...] Convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

A. Cu privire la admisibilitate

31. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. În plus, Curtea constată că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate.

B. Cu privire la fond

32. Guvernul consideră că reclamantul ar fi putut folosi plângerea prevăzută de art. 278 C. proc. pen., împotriva actelor de urmărire penală emise de procuror. Guvernul susține că această cale este eficient în speță și că, în primele șase luni ale anului 2006, patru plângeri similare au fost admise de către procuror.

33. La rândul său, reclamantul subliniază că procurorul nu este un magistrat independent și că, în orice caz, plângerea formulată de el la parchet, la 12 iunie 2001, a rămas fără răspuns.

34. Curtea reamintește că art. 13 garantează o cale de atac efectivă în fața unei instanțe naționale prin care să se poată plânde de o încălcare a obligației, prevăzute la art. 6 § 1, de judecare a cauzelor într-un termen rezonabil [a se vedea *Kudla împotriva Poloniei* (GC), nr. 30210/96, pct. 156, CEDO 2000-XI].

35. Curtea a apreciat deja că, înainte de 1 ianuarie 2004, data intrării în vigoare a Legii nr. 281/2003 privind modificarea și completarea Codului de procedură penală și a unor legi speciale, persoanele în cauză nu aveau dreptul efectiv de a formula plângere împotriva actelor procurorului [pentru descrierea căilor de atac disponibile și a modificărilor legislative în acest domeniu, a se vedea, în special, *Dumitru Popescu împotriva României* (nr. 1), nr. 49234/99, pct. 43-45 și 75-76, 26 aprilie 2007; și *Georgescu împotriva României*, nr. 25230/03, pct. 83, 13 mai 2008]. Or, la momentul respectiv, procedura penală împotriva reclamantului era deja încheiată. Chiar dacă o astfel de plângere ar fi fost admisă de către instanțe, exercitarea acestuia nu mai putea influența durata procedurii.

36. În plus, Guvernul nu a indicat nicio cale de atac pe care ar fi putut să o folosească reclamantul la data faptelor din această cauză. Exemplele de jurisprudență oferite de Guvern datează din 2006 și, prin urmare, nu sunt relevante în speță.

37. Prin urmare, Curtea constată o încălcare a art. 13 din Convenție din cauza absenței în dreptul intern, la momentul faptelor, a dreptului de a formula o plângere care i-ar fi asigurat

reclamantului respectarea dreptului său de a-i fi judecată cauza într-un termen rezonabil, în sensul art. 6 § 1 din Convenție.

38. Această concluzie nu aduce atingere în niciun fel oricărei evoluții pozitive pe care au înregistrat-o începând cu 2004 și pe care o pot înregistra, în viitor, dreptul și jurisprudența interne cu privire la acest punct.

III. CU PRIVIRE LA CELELALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI

39. Invocând art. 5 § 1 lit. a) din Convenție, reclamantul se plânge de faptul că arestările sale au fost dispuse de către o persoană care nu avea statutul de magistrat și nu au fost efectuate în conformitate cu procedura stabilită prin lege. În temeiul art. 5 § 5, acesta invocă imposibilitatea de a obține despăgubiri pentru arestarea nelegală și pentru detenția la care a fost supus. Reclamantul pretinde, de asemenea, o încălcare a art. 6 § 3 din cauza refuzului procurorului, în timpul celor două arestări, de a-i respecta dreptul de a fi asistat de un avocat și de a-i prezenta dovezile strânse.

40. Or, aceste capete de cerere au fost introduse la 28 februarie 2001, și anume la mai mult de șase luni de la data la care a fost eliberat reclamantul, la 28 martie 1997 [*Mujea împotriva României* (dec), nr. 44696/98, 10 septembrie 2002].

Rezultă că aceste capete de cerere sunt tardive și trebuie respinse în temeiul art. 35 § 1 și 4 din Convenție.

41. În privința art. 6 § 1 și a art. 13 din Convenție, reclamantul se plânge că nicio instanță nu s-a pronunțat în mod definitiv cu privire la temeinicia acuzațiilor îndreptate împotriva sa.

Cu privire la acest aspect, Curtea constată că art. 13 C. proc. pen. oferă posibilitatea ca persoana în favoarea căreia s-a pronunțat o decizie de încetare a urmăririi penale, ca urmare a intervenirii prescripției, să solicite continuarea procesului penal astfel încât să își poată dovedi nevinovăția. Or, reclamantul a retras, la 29 ianuarie 2004, plângerea depusă împotriva deciziei de încetare a urmăririi penale în speță.

Reiese că acest capăt de cerere trebuie respins pentru neepuizarea căilor de atac interne, în aplicarea art. 35 § 1 și 4 din Convenție.

42. Invocând art. 6 § 2 și art. 8 din Convenție, reclamantul se plânge, în cele din urmă, de înscrierea în extrasul de cazier judiciar a mențiunilor provizorii privind arestarea și începerea urmăririi penale împotriva sa.

Ținând seama de toate elementele de care dispune și în măsura în care este competentă să se pronunțe cu privire la pretențiile formulate, Curtea constată că nu s-a adus nicio atingere drepturilor și libertăților garantate de aceste articole din Convenție. În plus, un capăt de plângere similar a fost deja declarat inadmisibil în cauza *Petre împotriva României* (nr. 71649/01, pct. 43-45, 27 iunie 2006), iar Curtea nu vede niciun motiv pentru a se îndepărta, în speță, de această concluzie.

Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în temeiul art. 35 § 3 și 4 din Convenție.

IV. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

43. Art. 41 din Convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

44. Reclamantul solicită 145 000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material și 200 000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

45. Guvernul contestă existența unei legături de cauzalitate între preținsele încălcări și prejudiciul material pretins și consideră exagerată cererea reclamantului introdusă cu titlu de prejudiciu moral.

46. Curtea nu observă nicio legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material pretins și respinge această cerere. În schimb, Curtea consideră că reclamantul a suferit în mod evident un prejudiciu moral. Pronunțându-se în echitate, Curtea îi acordă 4 000 EUR cu acest titlu.

B. Cheltuieli de procedură

47. Reclamantul nu a prezentat nicio cerere cu acest titlu.

C. Dobânzi moratorii

48. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

***PENTRU ACESTE MOTIVE,
În unanimitate,
CURTEA,***

1. Declară cererea admisibilă în ceea ce privește capetele de cerere întemeiate pe durata excesivă a procedurii și pe lipsa unui drept efectiv de a formula o plângere și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;

2. Hotărăște că a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție;

3. Hotărăște că a fost încălcat art. 13 din Convenție;

4. Hotărăște:

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, pentru prejudiciul moral, suma de 4 000 EUR (patru mii euro), care trebuie convertită în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;

b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

5. Respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 16 iunie 2009, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Stanley Naismith
Grefier adjunct

Josep Casadevall
Preşedinte